

Complexnummer: 502025

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Begraafplaats

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

502028, 502034

Woonplaats

Surhuisterveen

Gemeente

Achtkarspelen

Provincie

Fryslân

Locatie van het hoofdobject

Bij Vierhuisterweg 32, 9231 AR te Surhuisterveen

Complexomschrijving

Inleiding

De BEGRAAFPLAATS ligt buiten de bebouwde kom van Surhuisterveen. Het terrein is rechthoekig, verdeeld in vier perken en vrijwel geheel omgracht met een singelbeplanting bestaande uit beuken. Op het terrein staan enkele solitaire beuken. Tot het complex behoren de onderdelen: een vm. LIJKENHUISJE en een TOEGANGSHEK. De begraafplaats is naar ontwerp van het architectenkantoor A. Velding gerealiseerd in 1908 in opdracht van de Kerkvoogden van de Hervormde Kerk, op een terrein dat voordien de Diaconie toebehoorde. Het lijkenhuisje met Art Nouveau-elementen is gebouwd naar ontwerp van architect A. Velding uit Buitenpost. De stilistische eenheid tussen lijkenhuisje en hekwerk doet vermoeden dat het laatste uit de koker van dezelfde architect komt.

Het GEDENKTEKEN, in de vorm van een granieten obelisk nabij de ingang van het kerkhof, vervangt een oorspronkelijke gedenkteken op de kruising der perken dat in de zestiger jaren werd verwijderd. Het huidige gedenkteken valt wegens te geringe ouderdom buiten de bescherming van Rijkswege. De recentelijk gerealiseerde uitbreiding van de begraafplaats achter het lijkenhuisje, waardoor dit laatste in het midden komt te staan, valt eveneens buiten de bescherming.

Waardering

De aanleg van de begraafplaats met singelbeplanting en de samenstellende onderdelen, nl. toegangshek en lijkenhuisje naar ontwerp van A. Velding, zijn van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang vanwege:

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- de toegepaste bouwstijl, waarin Jugendstil-elementen zijn verwerkt,
- de hoge mate van belang voor het oeuvre van de architect,
- de zeer hoge mate van esthetische kwaliteit van het ontwerp,
- de hoge mate van architectonische gaafheid van de complexonderdelen,
- de hoge mate van gaafheid van materiaalgebruik, detaillering en ornamentiek,
- de hoge mate van visuele gaafheid en de landschappelijke waarde van de eenvoudige aanleg van de begraafplaats met singelbeplanting,
- de hoge mate van typologische uitzonderlijkheid.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 502028

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 januari 1997
Kadaster deel/nr	82693/143

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Surhuisterveen	Achtkarspelen	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Surhuisterveen	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Surhuizum	C			2041

*Omschrijving***

Inleiding

Het vm. LIJKENHUISJE op de begraafplaats, thans gebouw voor onderhoudsgereedschappen, is een ontwerp met Art Nouveau-elementen van architect A. Velding uit Buitenpost uit 1908. Het werk werd uitgevoerd door aannemer H.J. Kuipers te Surhuisterveen. Het lijkenhuisje annex (lijk-) wagenhok staat aan de rand van de begraafplaats aan het eind van het toegangspad.

Omschrijving

Het vm. lijkenhuisje is een rechthoekig, wit gepleisterd gebouwtje op trasraam van schoon metselwerk in rode Groninger stenen. Het gebouwtje is gedekt door een schildvormig dak met rieten bedekking. Het uittorende klokkestoeltje is aan de voorzijde open, waardoor de stoelconstructie met luidklokje zichtbaar is; de zijwanden zijn opklimmend gemetseld tot aan de noklijn. Het torentje is gedekt door een rieten helmdakje waarop een zinken piron staat met smeedijzeren bekroning. Het opschrift van de klok luidt: GEBR. VAN BERGEN, MIDWOLDA. De vernieuwde houten deur met originele deurklink, onder het doorgetrokken deel van het dakschild op standvinken, geeft toegang tot het rechterdeel van het lijkenhuisje. De toegang tot het linkerdeel van het gebouw, waar voorheen de lijkwagen stond opgesteld, is gewijzigd: de vm. hoge dubbele deuren, waarvoor de rand van het dak is opgetild, zijn vervangen door een kleinere rondboogdeur. Aan drie zijden zijn lichtopeningen ingebroken in de vorm van een omgekeerde krakeling, voorzien van gebogen diefijzers.

Waardering

Het baarhuisje uit 1908 naar ontwerp van de architect A. Velding is van cultuurhistorische en architectonische waarde:

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de toegepaste bouwstijl, waarin elementen van de Jugendstil zijn verwerkt,
- vanwege de hoge mate van belang voor het oeuvre van de architect,
- vanwege de zeer hoge mate van esthetische kwaliteit van het ontwerp,
- vanwege de hoge mate van architectonische gaafheid,
- vanwege de hoge mate van gaafheid van materiaalgebruik, detaillering en ornamentiek,
- als contemporain en essentieel onderdeel van de begraafplaats,
- vanwege de visuele gaafheid met de aanleg van en ligging op de begraafplaats,
- vanwege de hoge mate van typologische uitzonderlijkheid.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Baarhusje

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 502034

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 januari 1997
Kadaster deel/nr	82693/11

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Surhuisterveen	Achtkarspelen	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Surhuisterveen	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Surhuizum	C			2041

*Omschrijving***

Inleiding

De begraafplaats, gesticht door de Hervormde gemeente van Surhuisterveen, is gerealiseerd naar ontwerp van het architectenbureau A. Velding (Buitenpost) in 1908. De begraafplaats ligt buiten de bebouwde kom. Tot de onderdelen van de begraafplaats behoort het TOEGANGSHEK. De stilistische overeenkomst tussen het lijkenhuisje en het toegangshek (beide met elementen ontleend aan de Art Nouveau) doet vermoeden dat het hek eveneens is ontworpen door architect A. Velding uit Buitenpost. De beweegbare hekken van de toegang zijn tussen 1950-1960 verbreed.

Omschrijving

Het toegangshek tot de begraafplaats aan de Vierhuisterweg bestaat uit een samenstelling van twee hoge bakstenen hekpijlers met aan weerszijden een laag muurtje waar op de hoeken pijlers zijn gemetseld. De uitvoering van de onderdelen is vrijwel identiek: een rood strengpersbakstenen basement dat deels is gezwart, een witgepleisterde opbouw, een gezwart bakstenen bovendeel en een bekroning met een dekplaat. Tussen de middelste twee hekpijlers hangen brede draaibare ijzeren toegangshekken; tussen de hekpijlers en het muurtje aan weerszijden hangt een smal draaibaar voetgangshek, waarvan het rechterdeel is vastgezet. De pijlers op het muurtje zijn aan elkaar gekoppeld door een vast ijzeren hekwerk; in het muurtje is een ovalen opening met ijzeren hekwerk.

Waardering

Het hekwerk van de begraafplaats te Surhuisterveen is van cultuurhistorisch en architectonisch belang:

- vanwege de toegepaste bouwstijl, waarin elementen van Art Nouveau zijn vertegenwoordigd,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de hoge mate van gaafheid van het object,
- vanwege de hoge mate van stilistische eenheid met het baarhuisje op de begraafplaats,
- vanwege visuele gaafheid met de landschappelijke waarde van de begraafplaats,
- als contemporain en essentieel element van het complex,
- vanwege de hoge mate van typologische uitzonderlijkheid.

Hoofdcategorie

Voorwerpen op pleinen en dergelijke

Subcategorie

Erfscheiding(D)

Functie

Hek